

Ангел Цураков

ЕНЦИКЛОПЕДИЯ
на правителствата,
народните събрания и
агенциите в **БЪЛГАРИЯ**

На погубеаите ми

Ангел Цураков

ЕНЦИКЛОПЕДИЯ
на правителствата,
народните събрания и
агенциите в БЪЛГАРИЯ

Ангел Цураков е роден на 26 юни 1959 г. в град София. Завършва специалност история във ВТУ „Кирил и Методий“. Работи като сътрудник в Централен държавен исторически архив, журналист в сп. „Отечество“, сп. „Български дневник“ и преподавател в системата на средното образование. Автор на голям брой публикации в периодичния печат по най-нова българска и световна история. През 1996 г. публикува „Правителствата на България 1879–1913 г.“. През следващите пет години публикува книгите „Правителствата на България 1913–1944 г.“, „Правителствата на България 1944–1954 г.“, „Политици, процеси, аментати“, които имат няколко издания. От 2003 до 2006 г. авторът е командирован като преподавател от МОН в БСОУ „Д-р Петър Берон“, град Прага, Чешка република. Канен е като гост-лектор по най-нова българска история в Карловия университет.

© Ангел Цураков, автор, 2008 г.
© Людмил Веселинов, художник, 2008 г.
© Книгоиздателска къща „Труд“, 2008 г.
Използвани са снимки от архив „Труд“

ISBN 978-954-528-790-9

Предговор

Уважаеми читателю, в ръцете ти е „Енциклопедия на правителствата, народните събрания и политическите атенанти на България“, която е посветена на дейността на изпълнителната и законодателната власт на България от Освобождението до нашето съвремие.

В сравнение с повечето европейски държави историята на българските държавни демократични институции е твърде кратка – едва на сто и тридесет години. Разделението на властите (законодателна, изпълнителна и съдебна) е наложено в българските земи от една от най-демократичните конституции в края на XIX век – Търновската. През следващите шестдесет и седем години основният закон е отменян, възстановяван и променян многократно (Конституцията на САЩ е с над двестагодишна история и има само няколко поправки), а от 1946 година до днес са приети три нови конституции. Тези непрекъснати промени в основната законова база, формата на държавно устройство, както и промяната върху правото на собственост оказват огромно влияние върху общественото ни развитие и върху държавните институции. Липсата на държавнически опит, интересите на Великите сили и ожесточеното политическо противопоставяне в България за по-кратки или по-дълги периоди лишават държавни-

те институции от тяхната демократична същност и ги превръщат в слуга на теснопартийни или личностни интереси. Тази енциклопедия е своеобразна хронология на историята на държавните институции, техните проблеми, рушители и съзидатели.

„Енциклопедия на правителствата, народните събрания и политическите атенанти на България“ съдържа огромно количество факти и информация и ни дава възможност за един съвременен прочит на най-новата история на България. За първи път се публикуват съставите, партийната принадлежност, промените, вътрешната и външната политика на всички правителства, управлявали България от Освобождението до 2007 г. Посочени са основни характеристики на съответния политически „режим“, партия, политическо движение, както и кратки оценки за ефективността на отделните кабинети. В енциклопедията са разгледани дейността на всички Народни събрания (велики, обикновени, областни), техният състав и създадената законодателна база.

Убеден съм, че особен интерес ще представлява включената в нея информация за рисковете на длъжността „политик“ в България и многобройните политически процеси, съпътствали обществения ни живот. Самият факт, че за 128 години страната е била уп-

равлявана от 89 правителства (по-малко от година и половина средно за всяко), красноречиво показва нестабилността и ожесточението в политическия ни живот, съпътстващи ни и до днес.

В енциклопедията са събрани над шестстотин кратки биографии на политически дейци, партийни лидери или специалисти в областта на здравеопазването, просветата, индустрията и търговията, на които в определен момент им е било отредено да ръководят съдбините на Отечеството. Към текстовата информация са приложени над шестстотин персонални и групови фотографии, значителен брой фотокопия на държавни и лични документи.

Енциклопедията е резултат от почти петнадесетгодишните ми изследвания на българските държавни институции и публикуването на значителен брой материали в периодичния печат и пет отделни книги.

Идеята за написването на първите

публикации за дейността на изпълнителната и законодателната власт са свързани с проблемите ми като журналист в списание „Отечество“. Търсейки информация за българските правителства и Народни събрания, както и биографии на водещи български политици, с изненада установих, че има огромни празнини в българската историография. Дори и в енциклопедии информацията беше оскъдна, с много неточности, а в редица случаи такава липсваше.

В процеса на подготовка на книгата установих, че причините за тази „забравя“ са свързани не само с черти от народопсихологията ни (да си спомним „Епопея на забравените“ на Вазов), но и с икономическото и културното изоставане на Балканите с векове спрямо Централна и Западна Европа. В повечето от европейските държави достигането до държавното управление е свързано както с образование и популярност, така и с фамилни традиции и богатство.

Авторът

Част I

Правителствата на България

Хронология
на политическия
живот
1879–2007

Първо правителство на Княжество България

5 юли – 24 ноември 1879 г.

*Тодор Бурмов –
първият министър-
председател
на Княжество
България.*

Кабинетът е съставен от членове на Консервативната партия, която отразява интересите на малка прослойка търговско-лихварска буржоазия.

В ръководното ядро на Консервативната партия влизат политически дейци с европейско възпитание и култура – Григор Начович, Димитър Греков, Константин Стоилов, Тодор Бурмов и епископ Климент (Васил Друмев). Правителството е назначено с Указ № 1 от 5.VII.1879 г., обнародван в „Държавен вестник“, бр. 1 от 28.VII.1879 г.

Управлява Княжество България в състав:

- Тодор Бурмов – министър-председател, министър на вътрешните дела и управляващ Министерството на народното просвещение;

- Марко Балабанов – министър на външните дела и изповеданията;

- ген. Петър Паренсов – военен министър;

- Григор Начович – министър на финансите;

- Димитър Греков – министър на правосъдието.

Промену в кабинета

- д-р Георги Атанасович – министър на народното просвещение – 26.VII – 24.XI.1879 г. (ДВ, бр. 2 от 4 август 1879 г.)

Биографични данни

Тодор Стоянов Бурмов

2 януари 1834 г. – роден в с. Нова махала, Габровско.

1853 г. – ученик в Киевската духовна семинария.

1857 г. – завършва Духовната академия с титла магистър.

1857 – 1860 г. – учител в Габрово.

1860 – 1878 г. – редактор на в. „Български книжици“, „Съветник“ и „Време“, кореспондент на „Московские новости“ и „Москва“. Преводач и съветник по българските въпроси в руското посолство в Цариград. Активен участник в борбата за църковна независимост. Присъства при подписването на Санстефанския мирен договор. Вицегубернатор на Пловдив и губернатор на София.

1879 г. – председател на МС, министър на вътрешните дела и управляващ Министерството на народното просвещение.

1881 г. – член на Държавния съвет.

1883 г. – управляващ Министерството на финансите в правителството на ген. Л. Соколов.

1884 г. – член на Кодификационната комисия.

1885–1906 г. – активен участник в политическите борби. Редактор на в. „Витоша“, „Български глас“ и русофилския „Светлина“. Отцепва се от Консервативната партия и се присъединява към либералите на Др. Цанков.

1886 г. – министър на финансите в правителството на митрополит Климент.

25 октомври 1906 г. – умира в София.

Марко Димитриев Балабанов

1837 г. – роден в гр. Клисурса.

1850–1867 г. – учи в Богословското училище на о. Халки. Следва право в Атина и медицина в Париж.

1870 г. – участва дейно при разрешаването на църковния ни въпрос в Цариград. При учредяването на Българската екзархия е секретар при Светия синод. До 1871 г. е редактор на сп. „Читалище“.

1874–1876 г. – редактор на в. „Век“, защитава активно българската кауза след Априлското въстание.

1877–1879 г. – вицегубернатор на градовете Свищов и Русе.

1879 г. – народен представител от консервативното крило в Учредителното събрание. Министър на външните дела и изповеданията в правителството на Т. Бурмов. Народен представител в Учредителното народно събрание.

1880 г. – дипломатически представител на България в Турция.

1881 г. – отцепва се от Консервативната партия и се присъединява към умерените либерали на Др. Цанков.

1883–1884 г. – министър на външните дела и изповеданията в правителството на Др. Цанков.

1884 г. – член-кореспондент на Българското книжовно дружество (по-късно БАН).

1884–1898, 1898–1902, 1904–1905, 1907–1920 г. – председател на клона на държавните науки и на философско-обществения клон на БКД и БАН.

1889–1902 г. – преподавател по гръцки език и гръцка литература във висшето училище (СУ), частен доцент по римско, византийско и каноническо право в Юридическия факултет, професор, академик.

1896–1897 г. – декан на Юридическия факултет.

1901 г. – председател на XV ОНС.

1911 г. – народен представител в V ВНС.

16 юни 1921 г. – умира в София.

Ген. Петър Димитриев Паренсов

5 юли 1843 г. – роден в с. Ивашево, Волгоградска губерния.

1860–1867 г. – завършва Пажеския кадетски корпус и Руската военна академия.

1877–1878 г. – офицер за специални поръчки при Главното командване през Руско-турската война.

1879–1880 г. – военен министър в правителствата на Т. Бурмов и митрополит Климент. Автор на четиритомник, посветен на политическия живот на страната.

1910–1914 г. – комендант на Петродрвореца.

26 август 1914 г. – умира в Петроград (днес Санкт Петербург).

Григор Димитров Начович

22 януари 1845 г. – роден в Свищов.

1862–1867 г. – учи във френския католически колеж в Бебек край Цариград, в Търговското училище във Виена и във Висшата финансова школа в Париж. След завръщането си в Свищов ръководи тайния революционен комитет.

1867–1876 г. – емигрира в Букурещ. Участва при организирането на Втората българска легия и в дейността на Българското централно благотворително общество. Кореспондент на френски и немски вестници по време на Априлското въстание. Сътрудник на сп. „Летоструй“.

1877–1878 г. – през Руско-турската война придружава руския генерален щаб. Редактор на в. „Марица“ в Пловдив.

1879–1880 г. – депутат в Учредителното народно събрание и министър на финансите в правителството на Т. Бурмов. Министър на вътрешните работи и управляващ Министерството на финансите в правителството на митрополит Климент.

1879–1883 г. – народен представител в I–III ОНС и II ВНС.

1881–1882 г. – министър на вътрешните работи в Шестото правителство на Княжество България (без министър-председател). Член на Държавния съвет.

1882–1883 г. – министър на финансите в правителството на ген. Л. Соболев.

1883 г. – управляващ Министерството на обществените сгради, земеделието и търговията в правителството на ген. Л. Соболев.

1883 г. – министър на финансите в правителството на Др. Цанков. Член на Българското книжовно дружество.

Марко Балабанов – министър на външните дела и изповеданията в правителството на Тодор Бурмов.

Ген. Петър Паренсов – военен министър в правителството на Тодор Бурмов.

Григор Начович – министър на финансите в първото правителство на Княжество България.

1885–1886 г. – дипломатически агент в Букурещ.

1886–1887 г. – министър на външните дела и изповеданията в правителството на д-р В. Радославов.

1886 г. – управляващ Министерството на финансите в правителството на д-р В. Радославов.

1887 г. – министър на външните дела и изповеданията в правителството на д-р К. Стоилов.

1887–1888 г. – министър на финансите в правителството на С. Стамболов.

1890–1891 г. – дипломатически агент във Виена.

1891–1892 г. – министър на финансите в правителството на С. Стамболов.

1894 г. – управляващ Министерството на обществените сгради, пътищата и съобщенията в правителството на д-р К. Стоилов.

1894–1896 г. – министър на външните дела и изповеданията в правителството на д-р К. Стоилов. Министър на търговията и земеделието в същия кабинет.

1899–1900 г. – министър на труда и земеделието в правителствата на Д. Греков и Т. Иванчов.

1903–1906 г. – дипломатически агент в Цариград.

1913 г. – ръководител на преговорите по уреждане на българо-турските отношения след Балканската война – Цариградски договор.

4 януари 1920 г. – умира в София.

Димитър Панайотов Греков

2 септември 1847 г. – роден в Болград, Бесарабия.

1868–1875 г. – завършва гимназия в родния си град и право в Екс ан Прованс, Франция.

1875–1877 г. – член на Браилския съд; самостоятелна адвокатска практика.

1878 г. – председател на Софийския обласен съд.

1879 г. – член на Касационния съд, министър на правосъдието и управляващ Министерството на вътрешните работи в правителството на Т. Бурмов. Член на Консервативната партия.

1879–1883, 1887–1894, 1899–1900 г. –

народен представител в I–III, V, VII и X ОНС. Председател на III ОНС.

1881–1882 г. – подпредседател на Държавния съвет.

1882–1883 г. – министър на правосъдието в правителството на ген. Л. Соболев.

1884 г. – член на Българското книжовно дружество.

1886 г. – в делегацията по избора на нов български княз заедно с д-р К. Стоилов и Константин Хаджикалчев. Дипломатически представител на Княжеството при Високата порта. Народен представител в III ВНС.

1890–1894 г. – министър на външните дела и изповеданията в правителството на С. Стамболов.

1891 г. – управляващ Министерството на правосъдието в правителството на С. Стамболов.

1895 г. – ръководител на Народнолибералната партия.

1899 г. – министър-председател и министър на външните дела и изповеданията.

21 април 1901 г. – умира в София.

Д-р Георги Атанасович

10 март 1821 г. – роден в Свищов.

1828–1848 г. – учи в Свищов, завършва гимназия в Атина, медицина в Париж.

1849 г. – лекарска практика в Букурещ.

1861 г. – професор по медицина в Букурещ.

1865 г. – касиер на Добродетелната дружина.

1877–1878 г. – лекар в Руско-турската война.

1879 г. – министър на народното просвещение в правителството на Т. Бурмов.

1881 г. – дописен член на Българското книжовно дружество.

1883–1885 г. – председател на Третия медицински съвет. Автор на трудове по медицина. Почетен член на Българското книжовно дружество.

1885 г. – лекар на частна практика в Свищов.

26 февруари 1892 г. – умира в Свищов.

Димитър Греков – министър на правосъдието в правителството на Годор Бурмов.

Георги Атанасович – министър на народното просвещение.